

Liite, Laajemmat vastaukset Nurmijärven Luonto ry:n oikaisuvaatimukseen Nurmijärven kunnan metsäohjelman hyväksymisestä

Sivu 10, “Metsäohjelma tekee kestävän metsänhoidon näkyväksi”

Oikaisuvaatimus:

Valtakunnalliset metsänhoidon tavoitteet on laadittu painottaen talousmetsien hoitoa, ei virkistysmetsien hoitoa. Taloudellinen tuottotavoite on ristiriidassa kolmen muun tavoitteen toteuttamisen kanssa (virkistyskäyttö, luonnon monimuotoisuus ja ilmastotyö). Siksi esimerkiksi Helsingissä on mm. luovuttu tuottotavoitteesta, koska sen yhteensovittaminen muiden tavoitteiden kanssa on todella vaikeaa. Virkistysmetsien ja luonnonsuojelualueiden hoidossa etusijalle tulee asettaa luonto ja maisema-arvot sekä kuntalaisten virkistyskäyttö taloudellisen tuottotavoitteen sijaan. Nurmijärven Luonto ry pitää erittäin tärkeänä kokouksessa esitettyä palautusesitystä seurantataulukon täydentämiseksi. Ohjelmasta puuttuvat lähtötasot keskeisille mittareille sekä selkeä raportointikäytäntö lautakunnalle. Ilman näitä ei ole mahdollista arvioida viiden tai kymmenen vuoden päästä, onko ohjelman tavoitteissa onnistuttu.

Vastine:

Metsänhoidon suositukset on yksi monista metsien hoitoa ohjaavista asioista, joihin on nojattu erityisesti aiemmin, kun kunnalla ei ole ollut metsäohjelmaa tässä laajuudessa. Tämän maininnan tarkoituksena on ollut korostaa, että tähänkään asti metsiä ei ole hoidettu ilman mitään yhtä tiettyä ohjaavaa linjaa. Nyt kun metsät on luokiteltu ja eri metsien ensisijaiset tarpeet on tunnistettu, on mahdollista ohjata paremmin metsien hoitoa niin, että metsänhoidon suositukset vaikuttavat erityisesti talousmetsien hoitoon. Myös metsänhoidon suositukset ovat kehittyneet ja laajentuneen ajan myötä niin, että keskiössä on esitellä eri tapoja toteuttaa asioita sen mukaan, mikä on kunkin metsänomistajan tavoite.

Talouteen liittyviä tavoitteita on avattu sivulla 17, jossa mainitaan tavoitteena ”Kestävä metsänhoito tuo vuosittain myös tuloja”. Tarkoituksena on, että metsien nykyinen tila ja sitä koskevat linjaukset ohjaavat metsissä tehtäviä hakkuita. Niistä tulevat tulot täytyy arvioida kunnan talousarviota varten, ja arvio täsmentyy metsäsuunnitelmassa. Tarkoituksena ei ole, että tulotavoite ohjaisi metsien hoitoa, vaan tunnistaa metsistä tulevien tulojen määrä silloin, kun metsiä hoidetaan Metsäohjelman linjausten mukaisesti. Tulot tulevat talousmetsistä ja maankäytön muutosalueilta, esimerkiksi ulkoilu- ja virkistysmetsien, suojelualueiden sekä lähimetsien hoito ei tuo tuloja, sillä niissä etusijalla ovat virkistys-, monimuotoisuus- ja maisema-arvojen turvaaminen.

Lähtötasot mittareille ja alustava raportointipohja tuodaan aikaisemman keskustelun mukaisesti lautakunnalle keskusteluun jatkovalmistelujen aikana.

Sivu 14, “Tiedotamme asukkaita toimenpiteistä.”

Oikaisuvaatimus:

Kuntalaisilla on lakiin perustuva oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksien ja menetelmien tulee olla monipuolisia ja vaikuttavia (kuntalaki § 22). Kunnan tiedottamisvelvollisuus nojaa kuntalain §:ään 29, joka on varsin kattava. Onko vuorovaikutus kuntalaisten kanssa pelkästään tiedottamista? Nurmijärven Luonto ry katsoo, että sanamuotoa tulisi muuttaa siten, että kuntalaisten mielipiteitä kuunnellaan aktiivisesti kysymällä ja ottamalla huomioon kuntalaisten mielipiteet jo suunnitteluvaiheessa. Olisiko Nurmijärvi valmis kokeilemaan osallistavaa suunnittelua kuntien metsänhoidossa? Vuorovaikutus asukkaiden kanssa ei toteudu pelkästään metsänhoitotoimenpiteistä tiedottamalla.

Vastine:

Metsäohjelmaan liittyen on toteutettu kysely kuntalaisille syksyllä 2025. Kyselyn vastaukset on otettu huomioon metsäohjelmassa. Talousmetsienhoidossa ei esimerkiksi järjestetä kyselyitä yksittäisten puiden poistoista, mutta taajama-alueella, sekä ulkoilu- ja kuntoilureittien varrella kunta toimii pitkälti asukkaiden toivomuksien mukaisesti. Taajama-alueilla yksittäisten puiden kaato on suurilta osin kuntalaislähtöistä ja kunta kuulee myös lähiasukkaita aina ennen maisematyönluvan mukaisia toimenpiteitä. Kun puunkaato tarve kaava-alueella ylittää maisematyölupa tarpeen (puhutaan enemmän kuin yhdestä-kahdesta puusta), niin silloin kuullaan alueen naapurustoa. Kaavoitusyksikkö määrittelee maisematyölupa tarpeen kullakin alueella, niin että asukkaat tulee huomioitua riittävällä tasolla. Kuntalaisten on myös mahdollista antaa aina suora palautetta metsien hoidosta kunnan palautejärjestelmää käyttäen. Metsäohjelmassa on tavoitteisiin asetettu tiedottaminen, että asukkaille saataisiin merkittävimmät hakkuut tietoon, mitkä heitä mahdollisesti koskevat. Esimerkiksi maisematyölupia ja niiden kuulemisia on voitu tehdä ja hakea jo parikin vuotta ennen varsinaisia toimenpiteitä maastossa ja näistä tulisi tiedottaa uudelleen ennen hakkuiden aloitusta, jos ne ovat vaikutuksiltaan merkittäviä.

Sivu 15, “Edistämme ja turvaamme metsien ja niiden ekosysteemien monimuotoisuutta”

“Lähimetsät (VL): Vieraslajeja torjutaan jatkuvana prosessina. Jätetään lahoppuuta. Annetaan puuston kehittyä vanhaksi ja suositaan peitteisyyden säilyttäviä metsänhoitomenetelmiä.”

Oikaisuvaatimus:

Lisäksi on hyvä mainita, että suositaan tavanomaisten talousmetsien puulajien (mänty, kuusi ja koivu) lisäksi muita puulajeja. Jokainen puulaji lisää siihen sidoksissa olevien eliölajien määrää ja edistää metsien monimuotoisuutta. Ohjelmassa on lähinnä maininta lehtipuiden lisäämisestä ja sekametsien kasvattamisesta.

Vastine:

Metsäohjelman liitteessä on mainittu listausta muistakin säästettävistä puista, jotka on lueteltu alapuolella:

- *Rauhoitetut puulajit sekä sellaiset muut jalot lehtipuut, raidat ja muut puumaiset pajut, tuomet, pihlajat sekä tervalepät, joiden rinnankorkeusläpimitta on vähintään 10 cm.*
- *Yli 40 cm haavat sekä yli 60 cm männyt, kuuset ja koivut*
- *Kolopuut, petolintujen pesäpuut ja palokoroiset männyt*
- *Puumaiset ja pylväsmäiset katajat*

Tämä metsäohjelman linjaus pyrkii vahvasti siihen, että puulajeja olisi metsissä monipuolisesti. Metsäohjelmassa on pyritty siihen, että esitystapa olisi melko tiivis.

Sivu 17, “Kestävä metsänhoito tuo vuosittain myös tuloja”

“Hakkuumääriä on mahdollista jatkossa nostaa metsien elinvoimaisuuden säilyttämiseksi ja hakkuurästien purkamiseksi.”

Oikaisuvaatimus:

Hakkuumäärien lisääminen voi heikentää hiilinielujen kehitystä eikä tue hiilensidonnan vahvistamista koskevaa tavoitetta.

Vastine:

Hakkuumäärien lisäämisessä elinvoimaisuuden säilyttämiseksi ja hakkuurästien purkamiseksi tarkoitetaan hetkellisiä ja maltillisia nostoja tilanteissa, joissa olisi selvä tarve toimenpiteille, mutta hakkuumäärä jo täynnä tulotavoitteen puolesta. Esimerkiksi ensiharvennuksella on usein positiivinen vaikutus virkistysarvoihin ja hiilensidonta hidastuu vain hetkellisesti.

(<https://metsanhoidonsuosituks.fi/fi/toimenpiteet/ensiharvennus/paatoksenteko#section-3779>) Tällä maininnalla halutaan myös mahdollistaa se, että esimerkiksi mahdollisten metsätuhojen vuoksi tai muuten puiden ollessa huonokuntoisia, voidaan tilanteeseen reagoida järkevällä tavalla, vaikka se vaatisi hetken poikkeamaa hakkuumäärissä.

“Maankäytön muutosalueet: Tuottavat kertaluonteisia puunmyyntituloja, kun rakennettavien tonttien puusto hakataan.”

Oikaisuvaatimus:

Tämä kohta antaa ymmärtää, että kunta hakkaa rakennettavien tonttien puuston kokonaan. Samaan aikaan Nurmijärven kunnan rakennusjärjestysluonnoksessa on määräys: “Mahdollisimman suuri osuus rakennuspaikasta ja piha-alueesta on pyrittävä säilyttämään viherpeitteisenä ja vettä läpäisevänä.” Määräys viherpeitteisyyden säilyttämisestä tulisi ulottaa myös metsäohjelmaan ja sanamuotoa täsmentää siten, ettei se anna vaikutelmaa rakennettavien alueiden täydellisestä puuston poistamisesta.

Vastine:

Metsäohjelma linjaa kunnan omistamien metsien käyttöä, joten viherpeitteisuuden säilyttämistä voi metsäohjelman avulla turvata vain silloin, kun kyse on vielä metsästä.

Sivulla 23 lukee, että maankäytön muutosalueita kunnossapidetään metsän mukaisessa ulkoasussa. Rakennettavien tonttien kohdalla rakennusjärjestys on se määräävä tekijä, eikä metsäohjelma voi vaikuttaa sen yli. Metsäohjelma ei ole voimassa kaava-alueella mihin rakennetaan.

“Ylläpidämme metsien tuottavuutta, terveyttä ja elinvoimaisuutta: Talousmetsissä käytetään kulloinkin parhaiten kohteen ominaisuuksiin sopivaa menetelmää. Siirtymistä jatkuvaan kasvatukseen edistetään siellä, minne tämä kasvatustapa sopii.”

Oikaisuvaatimus:

Ohjelmassa tulisi määritellä, millä perusteilla jatkuvan kasvatuksen soveltuvuus arvioidaan sekä millaista asiantuntemusta arvioinnin tekeminen edellyttää.

Vastine:

Arviointi tehdään metsäsuunnitelman laatimisen yhteydessä metsäsuunnittelijan toimesta. Kunnan metsäsuunnitelman laatijalta vaaditaan soveltuvaa koulutusta ja kokemusta. Jatkuvaan kasvatukseen soveltuvuuden kriteereinä on, että puustossa on laaja ikä- ja kokojakauma, taimiaines on kehityskelpoista ja kuusikossa ei ole lahoa. Nämä kriteerit mainitaan metsäsuunnitelman kilpailutuksessa ja siten otetaan huomioon metsäsuunnitelmassa.

“Selvitämme luonnonarvokaupan mahdollisuuksia ansaintakeinona.”

Nurmijärven Luonto ry pitää tätä lisäystä kannatettavana.

“Luonnonarvokauppa antaa maanomistajalle uusia mahdollisuuksia ansaintaan luontoarvoja lisäämällä. Kaupunki voi toimia myös luonnonarvojen ostajana, jos halutaan kompensoida rakentamisen luontohaittoja.”

Oikaisuvaatimus:

Sanan “kaupunki” tilalle “kunta”.

Vastine:

Luonnonarvokaupan taustoitustekstissä on sana ”kaupunki”, kun on kerrottu yleisellä tasolla mahdollisuuksista. Sama sisältö pätee yhtä lailla kaikkiin kuntiin.

Sivu 18, “Lisäämme hiilensidontaa sekä ylläpidämme puuston ja maaperän hiilivarastoja.”

Oikaisuvaatimus:

Nurmijärven Luonto ry katsoo, että tässä kohtaa on syytä mainita, että merkittävimpiä hiilensidonnan kannalta ovat kasvavat puut, kun taas vanhat puut toimivat hiilivarastoina. Niitä pitää jättää maastoon. Vanhat metsät sitovat hiilidioksidia jopa nuoria metsiä tehokkaammin, kun huomioidaan koko ekosysteemin, kuten puuston, maaperän ja lahoppuun, yhteisvaikutus.

Vastine:

Toiston välttämiseksi metsäohjelmaa laadittaessa päätettiin, että keinoja ei luetella kaikissa niihin sopivissa kohdissa, vaikka ne edistäisivätkin useampaa tavoitetta. Järeiden vanhojen puiden jättäminen ja lahopuun jättäminen on mainittu luonnon monimuotoisuuden tavoitteiden yhteydessä, vaikka ne ovat yhtä lailla tärkeitä hiilivarastoja.

“Talousmetsät (M): Pidennetään soveltuvilla kohteilla kiertoaikoja, mikä lisää hiilen varastoitumista puustoon. Hoito tähtää terveeseen, hyvin kasvavan ja elinvoimaisen puuston ylläpitoon. Jatkuva kasvatusta voidaan käyttää kohteissa, joissa se on luonnostaan mahdollista. Vältetään tarpeettoman voimakkaita maanmuokkauksia.”

Oikaisuvaatimus:

Ohjelmassa tulisi määritellä konkreettisesti, mitä tarkoitetaan "tarpeettoman voimakkailla maanmuokkauksilla".

Vastine:

Metsäohjelmassa on käsitelty yleisiä periaatteita ja konkreettisemmat yksittäiset ja tarkemmat toimenpiteet eri metsäalueille tullaan tarkentamaan metsäsuunnitelmassa ja lopulta suorittavassa työssä maaston tarpeiden mukaan yksityiskohtaisesti. Tarpeettoman voimakkaalla tarkoitetaan, että tehdään aina mahdollisimman kevyt maanmuokkaus, joka kuitenkin turvaa elinvoimaisen taimikon syntymisen. Esimerkiksi karummilla kasvupaikoilla ei tarvitse välttämättä mitään maanmuokkausta, jos taimia on syntynyt jo luontaisesti. Jos ei, pienikin kivennäismaan paljastaminen yleensä riittää eli syvemmälle maahan ulottuvat muokkaukset olisivat siinä tilanteessa tarpeettoman voimakkaita. Kosteille paikoille istutettaessa taas tarvitaan mättäitä, sillä taimet eivät liian kosteuden vuoksi alkaisi kasvaa hyvin ilman koholla olevaa mätästä.

Sivu 23, “Ulkoilu- ja virkistysmetsä (kaavamerkintä V, VU, VR)

Oikaisuvaatimus:

Ulkoiluun, retkeilyyn, liikuntaan, marjastukseen, sienestykseen ja virkistäytymiseen varattuja asuinalueiden läheisyydessä tai hieman etäämmällä sijaitsevia metsiä. Kasvatetaan jatkuvapeitteisenä eli harvennuksia, pienaukkohakkuita ja vaarallisten puiden poistoa voidaan tehdä, mutta ei avohakkuita. Nurmijärvellä esimerkiksi Parkkimäki, Mutaanmäki, Tornimäki, Nukarinkoski, Myllykoski ja Seitsemän veljeksien reitin ympäristö.”

Myllykoski on nykyisin luonnonsuojelualue, joten esimerkki tulisi päivittää vastaamaan nykytilannetta.

Vastine:

Osa Myllykosken alueesta on hiljattain suojeltu, joten sitä käsitellään suojelupäätöksen mukaisesti. Metsäohjelman tämän osion kirjoittamisen aikana suojelupäätöstä ei vielä ollut. Muutenkin metsäohjelmassa on asioita, jotka voivat muuttua ajan mittaan, esimerkiksi alueiden luokitukset ja metsäomaisuuden pinta-ala. Joka tapauksessa

edetään kuitenkin lakien, sertifiointikriteerien, alueen sen hetkisen luokituksen ja kaavoituksen reunaehdoilla. Esimerkkialueet on tuotu luokituksesta kertovaan osaan, jotta ne selventäisivät lukijalle konkreettisemmin, millaisista alueista on kyse. Ei siksi, että niissä mainittujen alueiden suhteen pitädyttäisiin samassa käsittelytavassa kuin metsäohjelman kirjoitushetkellä.

Sivu 26, “Metsäohjelman toteutumista arvioidaan vuosittain: Metsänhoidon laadun tarkastamista todennetaan käytännön metsänhoidon arvioinnilla. Luonnonhoidon toimenpiteet ovat osa metsänhoitoa, ja siksi niitä on tärkeää käydä todentamassa maastossa heti työn toteutuksen jälkeen tai sen aikana. Tämän voi toteuttaa joko toimijan omavalvonnalla ja Nurmijärven kunnan työntekijän tekemällä laadunvalvonnalla tai tarpeen tullen hankkimalla ulkopuolisen laadunarvioijan.”

Oikaisuvaatimus:

Ohjelmassa tulisi määritellä, mitä omavalvonnalla tarkoitetaan ja miten sitä käytännössä toteutetaan. Lisäksi tulisi määritellä, millainen osaamistaso on oltava kunnan työntekijällä, joka tekee laadunvalvontaa.

Vastine:

Tarkastusten tavoitteena on todentaa, että toimenpide on noudattanut metsäohjelmalla linjattuja kriteerejä. Tarkastaja suunnittelee arvioitavat asiat etukäteen, ja niitä voivat olla esimerkiksi seuraavat: säästöpuiden määrä, tekopötkkelöiden määrä, lahoppuun määrä, suojatiheikköjen määrä, harvennuksissa lehtipuuosuus, maastovaurioiden määrä, runkovaurioiden määrä, käsittelyala vastaa suunniteltua. Kunnalla on oma metsäasiantuntija, jolla on metsänhoitajan koulutus (Yliopisto) ja riittävä kokemus metsänhoidosta, myös ulkopuoliselta laadunarvioijalta vaaditaan luonnollisesti riittävää osaamista suoritettavaan työhön nähden.

Tämä kohta liittyy palautusesitykseen, jolla on tarkoitus saada mittaristo muillekin tavoitteille kuin taloudellisille tavoitteille. Ohjelmasta ei käy ilmi, millä mittareilla luonnon monimuotoisuutta seurataan metsätietojärjestelmässä.

s. 27 ”METSÄOHJELMAN SEURANNAN TOIMENPIDETAULUKKO”

Oikaisuvaatimus:

Tavoitetaso-kolumni: "seurataan vuosittain" on liian epämääräinen ilmaisu. Nurmijärven Luonto ry esittää, että toimitaan palautusesityksen vaatimuksen mukaisesti siten, että metsäohjelma 2026 palautetaan valmisteluun seurantataulukon täydentämistä varten.

“Hakkuutöiden tarkastus ja luonnonhoidon tarkastus: Toteuttajan omavalvonta ja siitä raportointi kaikissa töissä, lisäksi muutamia Nurmijärven kunnan työntekijän tai ulkopuolisen laadunvarmistajan tekemiä pistotarkastuksia vuosittain.”

Tavoitteita tulisi täsmentää ja pistotarkastusten määrää lisätä.

Nurmijärven Luonto ry vaatii, että tekninen lautakunta palauttaa metsäohjelman valmisteluun seurantataulukon täydentämiseksi ja tässä oikaisuvaatimuksessa esitettyjen täsmennysten huomioon ottamiseksi.

Vastine:

Teknisessä lautakunnassa kesäkuussa keskusteltiin siitä, että syksyn lautakuntaan tuodaan metsävarannon lähtötiedot sekä raportointikäytäntö. Metsäohjelmassa on määritelty, että hakkuutöiden omaavalvonta vaaditaan, joko kunnan työntekijän (metsäasiantuntija) tai ulkopuolisen laadunvarmistajan tekemiä pistotarkastuksia vuosittain. Tarkempi tarkastusten määrä muotoutuu tehtyjen toimenpiteiden mukaisesti, eikä tarkkaa kappalemäärää voida määritellä etukäteen. Myös tarkastuksen tekijä, joko oma työntekijä tai ulkopuolinen asiantuntija voi vaihdella tarpeen ja saatavuuden mukaan eri vuosina. Tarkoitus on tehdä tarkastuksia vuosittain aina, jos metsähoidollisia toimenpiteitä on tehty.